

Plaatsing lijkenhuisje begraafplaats Gorssel op de gemeentelijke monumentenlijst.

(Raad d.d. 26 mei 1992, nr. 11)

Gorssel, 19 mei 1992.

Het lijkenhuisje op de begraafplaats Gorssel stamt uit de 19e eeuw en is eigendom van de gemeente Gorssel. Het lijkenhuisje wordt momenteel gebruikt voor de opslag van materialen en benodigdheden en wordt nog slechts incidenteel gebruikt voor de tijdelijke berging van lijken.

De kapconstructie van het gebouwtje is slecht en dient binnenkort te worden hersteld. Tesaamen met het buitenschilderwerk zijn de kosten hiervan geraamd op f 9.809,07 inclusief B.T.W. Alvorens hiervoor een opdracht te verstrekken, hebben wij de gemeentelijke Monumentencommissie de vraag voorgelegd of het lijkenhuisje van monumentale waarde is en voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst in aanmerking komt.

De Monumentencommissie is van mening, dat het lijkenhuis van cultuurhistorisch belang is als voorbeeld van een 19e eeuwse lijkenhuisje in samenhang met een door de overheid aangelegde begraafplaats. Het gebouwtje maakt een wezenlijk onderdeel uit van de begraafplaats en is als zodanig onmisbaar voor het totaalbeeld. Daarom adviseert zij het lijkenhuisje op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen.

Wij delen het advies van de Monumentencommissie en hebben daarom het lijkenhuisje op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst.

Het gevolg van plaatsing is, dat het gebouwtje voor een volgende generatie in zo origineel mogelijke staat dient te worden behouden. Voor elke bouwkundige verandering is dan ook naast een bouwvergunning een wijzigingvergunning op grond van de Monumentenverordening vereist. Daarnaast kan een subsidie in de kosten van het onderhoud worden verkregen.

Gelet op het bovenstaande stellen wij uw raad als eigenaar van het gebouwtje voor in te stemmen met de plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst van het lijkenhuis op de begraafplaats Gorssel, gelegen aan de Zutphenseweg te Gorssel.

Redegevende beschrijving .

Het lijkenhuisje staat markant in de as van het pad dat vanaf de toegangspoort naar achteren over het symmetrisch aangelegde oorspronkelijke gedeelte van de begraafplaats loopt. Ongeveer midden tussen de poort en het huisje dat bijna achterop het terrein staat, splitst het pad zich tijdelijk in tweeën en omsluit het een heuvel met enkele graven. Het is een rechthoekig gebouwtje dat slechts één ruimte bevat en dat is gebouwd in licht rode baksteen in kruisverband gedekt door een zadeldak belegd met gesmoorde oudhollandse pannen. Het dak is een sporenkap dat aan alle zijden wat uitkraagt. Er is geen goot.

De voorgevel, de naar het pad gerichte gevel, is een langsgevel en tegelijk een der lange zijden van het gebouwtje en hij is symmetrisch ingedeeld met in het midden een dubbele deur en ter weerszijden daarvan een klein ruitvormig venster. Op de hoeken van het gebouw staan pilasters die een kop voor het gevelvlak uitsteken. Het trasraam steekt bijna even ver voor het hoger opgaande metselwerk uit en is van boven door een rollaag beëindigd. De dubbele deur draait naar binnen, is getoogd en in een zwaar kozijn gevat dat eenvoudig geprofileerd is. Voor de deuropening is een lage bakstenen stoep. De deuren zelf zijn paneeldeuren, met elk een hoog paneel dat door een diagonaal geplaatst kruis is versterkt (en gedecoreerd) en daar boven een raam, dat van boven de ronding van de deur volgt en waarin in de onderhoek aan de zijde van de deurnaald een kwartcirkelvormige uitstulping aan het deurhout zit. Vandaaruit wordt elk raam door twee roeden straalsgewijs verdeeld. Mede doordat stopverf en roeden wit geschilderd zijn en de deuren verder zeer donker groen zijn, geeft deze raamvorm en indeling de indruk van een ondergaande zon. De bovenzijde van het deurkozijn is omlijst door een 3 cm uitkragende gepleisterde en lijst van metselwerk, die ter hoogte van de onderzijde van de ramen in de deuren (wat even hoog is als het midden van de flankerende vensters) een klein stukje horizontaal is omgezet (als de schreef aan een letter). Deze lijst en het kozijn zijn gebroken wit geschilderd. De vensters zijn aan de twee (schuine) bovenzijden van een zelfde band voorzien (maar zonder "schreef"). Een zelfde lijst dient bij de pilasters vlak onder de dakvoet als een soort kapiteel. De vensters zijn met een staande en liggende roede in vieren gedeeld en eveneens gebroken wit geschilderd. Aan de beide (ook schuine) onderzijden wordt de raamopening afgesloten door een rollaag in het vlak van de gevel.

De zijgevels zijn identiek en bevatten behalve een trasraam en de hoekpilasters als genoemd nog een centraal in de gevel geplaatste bijpassende pilaster. Twee steenlagen boven de "kapitelen" worden de drie pilasters verbonden door segmentbogen. Het metselwerk daarboven ligt in hetzelfde vlak als de buitenzijde van de pilasters, waardoor de tussenliggende -blinde- gevelvlakken spaarvlakken lijken. In de geveltoppen zit centraal een klein rondvenster.

De achtergevel is blind, maar het gehele vlak tussen de hoekpilasters is afgedekt door een latere aanbouw, een open latten loodsje met een dak dat een verlengstuk vormt van het hoofddak, maar een iets geringere helling heeft.

.93
Gorssel, Zutphenseweg, begraafplaats
blad 2

Motivering.

Van cultuur-historisch belang als voorbeeld van een 19e eeuwse lijkeshuisje in samenhang met een door de overheid aangelegde begraafplaats in het kader van de gewijzigde inzichten in de hygiëne en volksgezondheid en de veranderende sociale verhoudingen in het begin van de 19e eeuw. Ook van belang als eenvoudig voorbeeld van de eclecticismistische bouwstijl.

Onderdelen waarop de bescherming met name betrekking heeft:
De terrein-indeling in grote lijnen, en het gehele gebouw behalve de houten aanbouw.